

PIROS LÁSZLÓ

1917. május 30. Újkígyós, Békés vármegye – 2006. január 13. Szeged

MTI/MTVA Fotóarchívum/Járai Rudolf

FŐBB TISZTSÉGEI

A Szakszervezeti Tanács főtítkárhelyettese	1945. december 2.–1948. október 20.
Az MDP KV póttagja	1948. június 14.–1949. szeptember 3.
A Szakszervezetek Országos Tanácsa főtítkárhelyettese	1948. október 20.–1950. október 24.
Az MDP KV tagja	1949. szeptember 3.–1956. október 31.
Az MDP PB póttagja	1950. május 31.–1953. június 28.
Az ÁVH Belső Karhatalom és Határőrség (fő)parancsnoka	1950. október 24.–1953. január 3.
Az ÁVH vezetőjének első helyettese	1950. október–1953. július
Az ÁVH megbízott vezetője	1953. január 3.–1953. július
A belügyminiszter első helyettese	1953. július 4.–1954. július 6.
Belügyminiszter	1954. július 6.–1956. október 27.
Az MDP PB póttagja	1955. április 14.–1956. október 24.

PÁLYÁJA

Szülei, Piros András és Bikádi Mária Magyarbánhegyesen 12 hold földön gazdálkodtak, mellette egy kocsmát is működtettek, de az 1930-as években tönkrementek.

A hat elemi kijárása után 1930-ban hentes- és mészárosinas lett szülőfalujában. 1934-es felszabadulása után továbbra is a szakmájában dolgozott, 1935–1939 között megszakításokkal Zeidl Vencel budapesti húsgyárában. 1939-től a 2. határvadász zászlóaljnál sorkatonai szolgálatot teljesített. 1941. decemberben tizedesként szerelt le, és Faller József hentesmesternél helyezkedett el Veszprémben. 1942. októberben újra behívták, és kivitték a frontra. 1943 elején Voronyezsnél szovjet hadifogságba esett. 1943 őszén hat hónapos antifasiszta iskolára jelentkezett, 1944 nyarán a kijevei partizániskola hallgatója lett. Bevetésére nem került sor, 1944 őszétől a kárpátaljai Zsukóban székelő szovjet katonai parancsnokságon dolgozott.

1945. januárban tért vissza volt partizánok csoportjával Debrecenbe, onnan Budapestre irányították, s néhány hétig nyomozóként szolgált a politikai rendőrségen, de már február 18-án a Szakszervezeti Tanács (Szaktanács) kis- és vegyesipari titkárává, december 2-án pedig – a szakszervezetek XVI. közgyűlésén – főtítkárhelyettesé választották. 1945. június 24-én a szakszervezetek képviselőjeként jutott be az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe, s 1957-ig megszakítás nélkül megőrizte parlamenti mandátumát. 1946

januárjától 1950 decemberéig tagja volt a Magyar Kommunista Párt, illetve – a Szociáldemokrata Párttal való fúzió után – a Magyar Dolgozók Pártja budapesti bizottságának. 1948. júniustól, az egyesülési kongresszustól, az MDP Központi Vezetőségének póttagja, októbertől a Szaktanács helyébe lépett Szakszervezetek Országos Tanácsának főtítkárhelyettese és az élelmezési munkások szakszervezetének elnöke lett, 1949–1950-ben egyéves pártfőiskolát végzett. 1949. szeptemberben a Rajk-perben letartóztatottak helyére rendes tagként őt is kooptálták a KV-ba, 1950. májusban pedig póttagként bekerült a Politikai Bizottságba.

1950. október 24-én államvédelmi vezérőrnagyi rangban az Államvédelmi Hatóság IV. Főosztályaként szereplő Határőrség és Belső Karhatalom Főparancsnokság – 1950. decembertől Határőrség és Belső Karhatalom Parancsnokság – (fő)parancsnoka lett, pár nappal később az ÁVH vezetőjének első helyettesévé is kinevezték. 1953 elején, Péter Gábor letartóztatását követően megbízott vezetőként átvette az ÁVH irányítását, részt vett a volt felettese ellen zajló vizsgálat lefolytatásában.

A Nagy Imre-kormány megalakulása (1953. július 4.) után döntött az államvédelmi és a belügyi szervezet egységesítéséről (500/6/1953. VII. 17. sz. kormányhatározat), a határozatot azonban nem hozták nyilvánosságra, így az ország lakossága nem is értesült róla. Pirost, aki az 1953. június 27–28-i KV-ülésem kimaradt a PB-ből, az egységesített Belügyminisztériumban Gerő Ernő miniszter első helyettesévé nevezték ki, s 1954. január 4-én államvédelmi altábornaggyá léptették elő. Az általa irányított államvédelmi profilú osztályok már a kezdetben túlsúlyban voltak a területi közigazgatás kiszervezése miatt egyébként rendőr-minisztériummá vált Belügyminisztériumon belül. 1954. júliustól, miután átvette Gerőtől a tárca vezetését, egy önálló államvédelmi minisztérium létrehozásán munkálkodott. Bár ezt a célját nem sikerült elérnie, 1955 végére már a Belügyminisztérium 32 egysége közül 27-et államvédelmi állományú tiszt vezetett, s 22 látott el konkrét államvédelmi feladatokat. Így a minisztérium alakult át kvázi-ÁVH-vá.

Az MDP KV 1955. áprilisi ülésén, annak ellenére, hogy már belügyminiszter volt, ismét csak a PB póttagjává választották. 1956. október 23-án előbb betiltotta, majd újra engedélyezte a lengyelek melletti szimpátiatüntetést, bizonytalan magatartásával fokozta az utcára vonulók elszántságát. A KV aznap éjjel megtartott ülésén tiszteből fakadóan tagja lett a forradalom leverésének irányítására megalakított Katonai Bizottságnak. Ugyanakkor elvesztette póttagságát a PB-ben, október 27-én a kormányból is eltávolították, s október 28-án a Szovjetunióba távozott. November 3-án tért vissza az országba. Részt vett a KGB vezetője, Ivan Szerov tábornok által irányított akcióban, amelynek során még aznap este a tököli szovjet főhadiszálláson letartóztatták a csapatkivonási tárgyalásokra érkező magyar kormányküldöttséget. Hegedüs András szerint november 4-étől a szovjet csapatok oldalán részt vett a fegyveres harcokban is. November 10-én Kádár utasítására ismét a Szovjetunióba távozott. November 16-án kizárták a pártból. Parlamenti mandátumától 1957. május 9-én fosztották meg.

1958. augusztusban tért haza, visszaállították párttagságát, és eredeti szakmájában találtak neki állást: 1958. szeptembertől a Szegedi Szalámigyár főmérnökeként, 1969-től igazgatójaként dolgozott, 1977-ben az immár Szegedi Szalámigyár és Húskombinátnak nevezett élelmiszeripari vállalat vezérigazgatójaként vonult nyugdíjba. Nyugdíjasként a Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsának elnökeként tevékenykedett, s tagja volt a Magyar Szocialista Munkáspárt Szegedi Városi Bizottságának is.

FORRÁS

Az MDP Politikai Bizottsága 1953. július 9-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára M-KS 276. fond 53/125. őrzési egység. http://www.digitarchiv.hu/faces/frameContentGenerator.jsp?ADT_ID=39432&MT=1 (A letöltés ideje 2015. március 1.)

IRODALOM

Böllöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848-2004*. Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 417.

Az 1947. szeptember 16-ra összehívott Országgyűlés almanachja. 1947. szeptember 16.-1949. április 12. Főszerkesztők: Marelyn Kiss József, Vida István. Szerkesztette Horváth Zsolt és Hubai László. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2005. 327.

Trójai faló a Belügyminisztériumban. Az ÁVH szervezete és vezérkara, 1953-1956. Szerkesztette Gyarmati György és Palasik Mária. Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára-L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2013. 375-376.

MTI 56-os Ki kicsoda. <http://1956.mti.hu/Pages/WiW.aspx?id=131>